

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Conclusio ratione suadetur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ratio habendi formam ab eo importatam: Sed ratio habendi formam importatam per concretum adiectivum, non est aliud quam subsistentia; illa enim est prima ratio sustentandi aut quasi sustentandi formam: Ergo quamvis daretur quod subsistentia sumatur à Patribus pro concreto adiectivo, oportet quòd ipsa subsistenti ratio pluralificetur.

47. Denique respondebis, subsistentiam divinam triplicem appellari à Concilijs & SS. Patribus, non ex eo quòd ratio formalis subsistenti in personis divinis multiplicetur, sed quia subsistentia absoluta, in personis divinis inclusa, diversimodè ab illis modificatur, & diversis incommunicabilitatis modis terminatur. Sicut conceduntur in Deo plures potentia notionales, generativa scilicet & spirativa, absque pluralitate rationis formalis producendi, quæ in utraque est absoluta, per hoc solum quòd ratio illa absoluta, diversis relationibus terminetur. Ita Vincentius Asturicensis in manuscriptis de origine gratiæ, & Nazarius infra quæst. 39. art. 4. contr. vers. 11.

48. Sed hæc responsio & doctrina fusè impugnabitur § sequenti. Interim tamen potest confutari: Primum quia si hæc responsio valeret, eodem modo dici posset, in personis divinis triplicem dari existentiam, imò & triplicem essentiam & naturam, quia non solum subsistentia, sed etiam divina existentia & natura, in personis divinis inclusa diversimodè ab illis modificatur, & diversis incommunicabilitatis modis terminatur: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Secundò impugnatur prædicta responsio: Damascenus supra relatus ait, quòd Filius propriam habet subsistentiam, præter eam quæ Patris est: Sed hoc erit falsum, si ratio formalis subsistenti in personis divinis non multiplicetur; ex eo enim quòd subsistentia absoluta à paternitate & filiatione diversimodè modificetur, solum colligi potest, quòd Filius habet subsistentiam sibi propriam, non tamen sibi propriam, & diversam ab ea quæ Patris est: Ergo præfata responsio mentis Damasceni repugnat.

Tertiò, SS. Patres docent multiplicari in Divinis personalitates: Sed illæ non possunt multiplicari, nisi etiam subsistentia, seu ratio per se subsistenti incommunicabiliter, in personis divinis multiplicetur, ut infra ostendemus: Ergo non sufficit ad salvanda dicta Conciliorum & SS. Patrum, admittere unicam subsistentiam absolutam à relationibus divinis diversimodè modificatam & terminatam, ut magis patebit ex dicendis § sequenti.

§. III.

Conclusio ratione suadetur.

49. **R**atio fundamentalis nostræ conclusionis, sumitur ex illo communi Theologorum principio, quo asserunt, eam quæ relativa sunt, & quæ personis divinis ratione relationum conveniunt, realiter multiplicari in illis: At subsistentia, pro perfectitate incommunicabilitatis accepta, in Deo relativa est, & convenit personis divinis, ratione relationum, non verò ratione essentia, aut perfectionum absolutarum: Ergo realiter in illis multiplicatur. Major est certa, & patebit ex dicendis disputatione sequenti. Minor verò probatur: Subsistentia ut dicit modum subsistenti incommunicabiliter, est constitutiva personarum in Deo: Sed personæ divinæ constituuntur per aliquid relati-

vum, ut constabit ex dicendis infra, quando agemus de constitutivo divinarum personarum: Ergo subsistentia, ut dicit perfectitatem incommunicabilitatis, seu modum subsistenti incommunicabiliter, relativa est, & personis divinis incommunicabiliter relationum, non verò ratione essentia, aut perfectionum absolutarum.

Respondent Adversarij: Personas divinas non constitui per subsistentias relativas, virtualiter distinctas à subsistentia absoluta essentia, sed per ipsam subsistentiam absolutam, non quidem absolutam est, sed ut est modificata per relationes divinas. Cum enim (inquiunt) in ratione personarum duo tantum importentur, scilicet subsistentia & subsistentia absoluta essentia in illis inclusa; alterum verò præstat à relationibus, quæ ratione oppositionis relative quæ gaudeat, sunt fundamenta distinctionis & incommunicabilitatis in personis divinis. Et ita superfluum videtur & otiosum, præter subsistentiam absolutam, tres relativas in personis divinis admittere: cum ipsa subsistentia absoluta, ut tribus relationibus modificata, possit præstare totum id, quòd ad rationem & constitutionem personæ divinæ requiritur.

Hæc responsio & doctrina continet præcipuum fundamentum adversæ sententia: quare non negligenter consideranda est, sed varijs rationibus Theologicis demonstrandum, præter subsistentiam absolutam & commanem, personis divinis convenientem, ratione essentia, tres adhuc subsistentias relativas ac proprias, & ratione relationum illis convenientes, necessariò esse admittendas.

Prima ratio jam insinuata est, & colligitur ex dictis supra disp. 4. art. 2. Ibi enim ostendimus, significatum formale & directum huius nominis, *persona divina*, esse subsistens incommunicabiliter: unde ut personæ divinæ multiplicentur, utrumque debet necessariò multiplicari realiter, subsistentia scilicet, & incommunicabilitas; & ita ad constituendas & multiplicandas personas divinas: non sufficit unica subsistentia, per relationes modificata, ut contendunt Adversarij, sed ipsa relationes divinæ debent secum deferre suas subsistentias relativas & sibi proprias, à subsistentia communi & absoluta essentia in illis inclusa, virtualiter distinctas.

Confirmatur primò: Nam (ut ibidem monstravimus) significatum formale huius nominis, *persona divina*, non est relatio secundum munus referendi, sed secundum munus subsistenti incommunicabiliter: Ergo ut ratio personæ in Deo multiplicetur, debet non solum multiplicari relatio secundum rationem ad, & quatenus est respectus ad terminum, sed etiam secundum rationem in, & prout habet rationem subsistentia, & formæ hypostaticæ; & consequenter non solum in Deo admitti debent tres relationes modificantes subsistentiam absolutam, sed etiam tres subsistentia relative, & personales, divinas personas in ratione hypostaticæ & personæ constituentes. Unde Divus Thomas infra quæst. 40. art. 3. hæc scribit: *Non enim proprietates personales præintelliguntur advenire hypostasis divinis, sicut forma subiecto præintelligenti, sed feruntur secum sua supposita, in quantum sunt ipse Persona subsistentes.* Et ibidem in resp. ad 2. ait: *Paternitate Patris non solum est Pater, sed etiam Persona, et quis, sive hypostasis.*

Confirmatur amplius: Non potest in Deo multiplicari persona, nisi etiam multiplicetur personitas: Sed personitas non potest multiplicari, nisi

etiam multiplicetur substantia: Ergo non potest multiplicari persona in Divinis, nisi substantia multiplicetur. Major patet: nam personalitas est constitutiva personæ, sicut humanitas hominis: quare sicut non possunt dari plures homines, nisi dantur plures humanitates, ita nec potest multiplicari persona, nisi personalitas multiplicetur. Unde S. Thomas infra quæst. 39. art. 3. ad 4. *Forma significata per hoc nomen, persona, non est essentia, vel natura: sed personalitas: unde cum tres personalitates, non singulariter, sed pluraliter prædicatur de tribus.* Minor verò sic ostenditur. Multiplicato inferiori debet etiam multiplicari superior, quod est commune communitate rationis, sicut multiplicatis hominibus aut equis, debet multiplicari ratio animalis: Sed substantia est quid superius ad personalitatem, quæ supra substantiam addit quod sit incommunicabilis, & nature intellectualis, ut docet D. Thomas quæst. præcedenti art. 2. Ergo multiplicata personalitate necessario debet multiplicari substantia.

Secunda ratio. Multiplicato principio quod actionis notionalis, debet multiplicari ratio substantiæ, & non tantum modus incommunicabilitatis: Sed in personis divinis, multiplicatur principium quod actionis notionalis: Ergo non solum incommunicabilitas, sed etiam substantia debet in illis multiplicari. Minor est certa: nam aliud est principium quod generationis, & aliud principium quod spirationis. Major autem probatur ex illo communi Philosophorum axioma quod asserunt actiones esse substantium: unde sicut ex hoc innuitur, in Deo, secundum se considerato, admittendam esse substantiam aliquam absolutam, ratione cuius sit principium quod creationis, conservationis, & aliarum operationum ad extra, quæ indivise sunt, & toti Trinitati communes; ita ex eodem principio sequitur in Patre v. g. præter incommunicabilitatem, admittendam esse aliquam substantiam relativam, per quam constituatur in ratione principij quod actionis notionalis, scilicet generationis; & aliam in Filio, per quam unam cum Patre constituatur principium quod spirationis activæ.

Hoc argumentum probat solum in Patre & Filio admittendas esse substantias relativæ & personales: verum tamen facile potest ad Spiritum Sanctum extendi. Nam sicut principium quod, ita & terminus qui actionis notionalis, debet esse subsistens incommunicabiliter; sicut enim actiones, ita & passiones, aut quasi passiones, sunt substantium: Sed Spiritus Sanctus est terminus qui actionis notionalis, scilicet spirationis activæ, per quam producit: Ergo non minus gaudere debet substantiâ relativâ & incommunicabili, quam Patre & Filio.

Tertia ratio. Incommunicabilitas quam dicunt personæ divinæ, non est pura negatio, sed fundatur in aliquo positivo: At illud non potest esse aliud, quam substantia: Ergo in personis divinis, præter tres incommunicabiles, tres substantiæ admittendæ sunt. Major patet ex dictis disp. præcedenti art. 2. Minor verò probatur: quia si illud positivum non esset substantia, se haberet per modum formæ adjacentis; & cum sit constitutum personæ in esse personali, persona divina, ex sua formalissima ratione, se haberet per modum formæ adjacentis rei existentis; quod est absurdum, & accedit ad errorem Gilberti Porretani, qui divinas personas essentia divinæ assistentes, illique veluti adjacentes esse fingebat.

Tom. II.

Secundò probatur eadem Minor. Si positivum illud, in quo divinarum personarum incommunicabilitas fundatur, ex propria ratione non esset subsistens, sequeretur quod essentia divina, præintellecta huiusmodi positivo, esset suppositum & persona; atque ita, aut una tantum, aut quatuor essent personæ in Deo: Sed hoc dici nequit, ut patet: Ergo &c. Sequela probatur: Suppositum, seu persona, est substantia incommunicabilis alteri ut supposito: Sed essentia divina, ut præintellecta huiusmodi positivo, esset incommunicabilis alteri ut supposito: Ergo esset suppositum & persona. Probatur Minor: quia non esset communicabilis nisi illi positivo, quod ex se non esset subsistens, sed potius per eam subsisteret; & se haberet ad illam ut forma ad subsistens: ex eo autem quod aliquid sit communicabile alteri ut formæ, ad sustentandam illam, non tollitur ab eo quod sit suppositum; ut patet in Verbo Divino, quod communicatur hoc modo humanitati ad illam sustentandam: Ergo &c.

Ultima ratio. Si Persona Verbi Divini v. g. non haberet aliam substantiam, quam absolutam unio humanitatis ad Verbum, fuisset facta immediate in aliquo absoluto, & communi tribus personis; ac proinde omnes tres personæ essent incarnatæ. Sequela probatur: Unio humanitatis immediate facta est ad substantiam; quia unita est Verbo ab subsistendū in illo, & subsistere est effectus formalis substantiæ: Ergo si in Verbo non sit nisi substantia absoluta, unio humanitatis immediate facta est ad aliquid commune & absolutum.

§. IV.

Duo corollaria præcedentis doctrinæ.

EX dictis colligitur triplex discriminem, quod inter substantiam & existentiam reperitur; triplexque ratio, cur substantia debeat in personis divinis multiplicari, non verò existentia. Nam in primis existentia non habet quod sit formale constitutum personæ, sicut substantia. Secundò, nomine personæ divinæ formaliter & directè significatur subsistens, non verò existens. Tertiò existentia dicitur tantum uno modo, substantia verò dupliciter.

Colligitur etiam major confirmatio doctrinæ à nobis traditæ supra disp. 3. art. 5. cur scilicet relationes divinæ non addant perfectionem ad essentiam, etsi gaudeant propriis substantiis: quia scilicet ratio substantiæ, quam addunt, non consistit in perfectitate independentiæ, quæ perfectio est sed in perfectitate incommunicabilitatis, quæ ordinem ad existentiam non exprimit, nec perfectionem dicit; in hoc enim quod est alteri non esse communicabile, nulla relucet perfectio.

§. V.

Solvuntur objectiones.

PRæcipuum Adversariorum fundamentum sumitur ex autoritate D. Thomæ, qui videtur favere illorum sententiæ: docet enim quæst. 8. de potentia art. 3. ad 7. 8. & 9. quod *relatio in Divinis distinguit in quantum est relatio constituit autem hypostasim, in quantum est divina essentia.* Et quæst. 9. art. 5. ad 13. *In rebus (inquit) creatis principia individuantia duo habent, quorum unum est quod sint principia subsistendi, natura enim communis de se non subsistit nisi in singularibus* Ec ij